

“És millor no eliminar els estudis de tres anys”

El conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, Andreu Mas-Colell, explica la llei d'universitats de Catalunya (LUC), recentment aprovada, i avança les seves preferències sobre el procés de convergència amb el sistema universitari europeu: Mas-Colell es posiciona a favor dels estudis de tres anys, a diferència del Govern espanyol, que defensa els de quatre.

La LOU (llei orgànica d'universitats) ha estat una pressió per aprovar la llei d'universitats de Catalunya.

—No sé si pressió és la paraula. Aquest Departament [d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació], l'estiu del 2001 va dissenyar una estratègia que tenia com a perspectiva la llei catalana d'universitats i que tenia com a fase intermèdia un procés d'integració i de negociació de la LOU. Sabíem que la LOU redefinia el sistema i nosaltres necessitàvem fer una llei catalana. Aquest era, doncs, un context conjunturalment apropiat perquè el Parlament pogués exercir la seva competència en aquest sentit.

—I aquesta llei catalana no era necessària, abans de la LOU?

—Abans de la LOU no era possible. La llei de reforma universitària (LRU) va tancar tots els camps naturals d'acció d'una llei catalana. Ara ha estat possible perquè hi ha alguns àmbits, com el del professorat, sobre els quals sí que podíem desplegar una llei des d'una perspectiva catalana. I sento dir que, amb l'esmena a la totalitat que el PSOE va presentar contra la LOU, també es tallava totalment la via contractual per la qual aposta la LUC.

—Una de les novetats principals de la LUC és que permet a les universitats nous tipus de contractes de professors. En què beneficia això les universitats?

—Deixi'm precisar una qüestió. Les universitats són les que contracten els professors.

—Sí.

—Hi ha qui diu que aquests professors passaran a formar part d'un cos de treballadors de la Generalitat. Això

és absurd. La idea de cos és pròpia de l'estructura funcional i aquest no és el cas. Vostè fa de periodista. Per treballar en la professió de periodista li demanaran uns requisits, els que siguin, i a ningú se li acudirà dir que hi ha un cos de periodistes. Hi haurà uns periodistes que treballaran per a un centre de treball i uns altres per a un altre. El professorat universitari contractat és el mateix. Cada professor serà contractat per la Universitat de Lleida o la de Barcelona o la que sigui.

—I els avantatges per a les universitats?

—El primer avantatge de la llei és, precisament, que la relació entre el contractat i el contractant —la universitat— és directa: no és mediada per un cos administratiu. Per tant, augmenta el sentiment de pertinença entre professorat i universitat. Un segon avantatge: com sap, a les universitats, el professorat és segmentat per àrees de coneixement que la pràctica diu que són una partició que sempre està endarrerida respecte a la realitat. Això no ajuda ni a la innovació ni a la docència. La contractació, en aquest cas, es farà en termes més amplis i no d'una manera esclava a àrees de coneixement.

—En dotze anys s'han de contractar 1.200 professors, segons el pla de professorat Serra Húnter que heu aprovat amb la LUC.

—Sí, cent per any i amb una divisió de 400 catedràtics i 800 professors. Això és el que s'ha establert.

—Per què aquest punt era tan important? No estem equiparats amb Europa en qüestions de ràtio professor-alumne?

—Sí, en això estem equiparats. Això servirà per introduir un tipus de pro-

fessorat nou. En alguns casos, representarà un augment de professors; en altres casos, no. Els 1.200 no s'han de veure només com un increment del professorat universitari. S'han de veure com una opció per fer bé el procés de substitució generacional en la universitat. D'aquí a set o vuit anys, el nombre de jubilacions creixerà molt.

—També hi ha investigadors amb contractes temporals.

—Calculo que, en aquests moments, a les universitats catalanes hi deu haver entre 250 i 300 persones amb contractes Ramón y Cajal. Són bons contractes, però són temporals. Aquesta gent s'haurà d'inserir en el sistema universitari i aquest programa Serra Húnter permetrà a les universitats que facin aquest procés com els convingui.

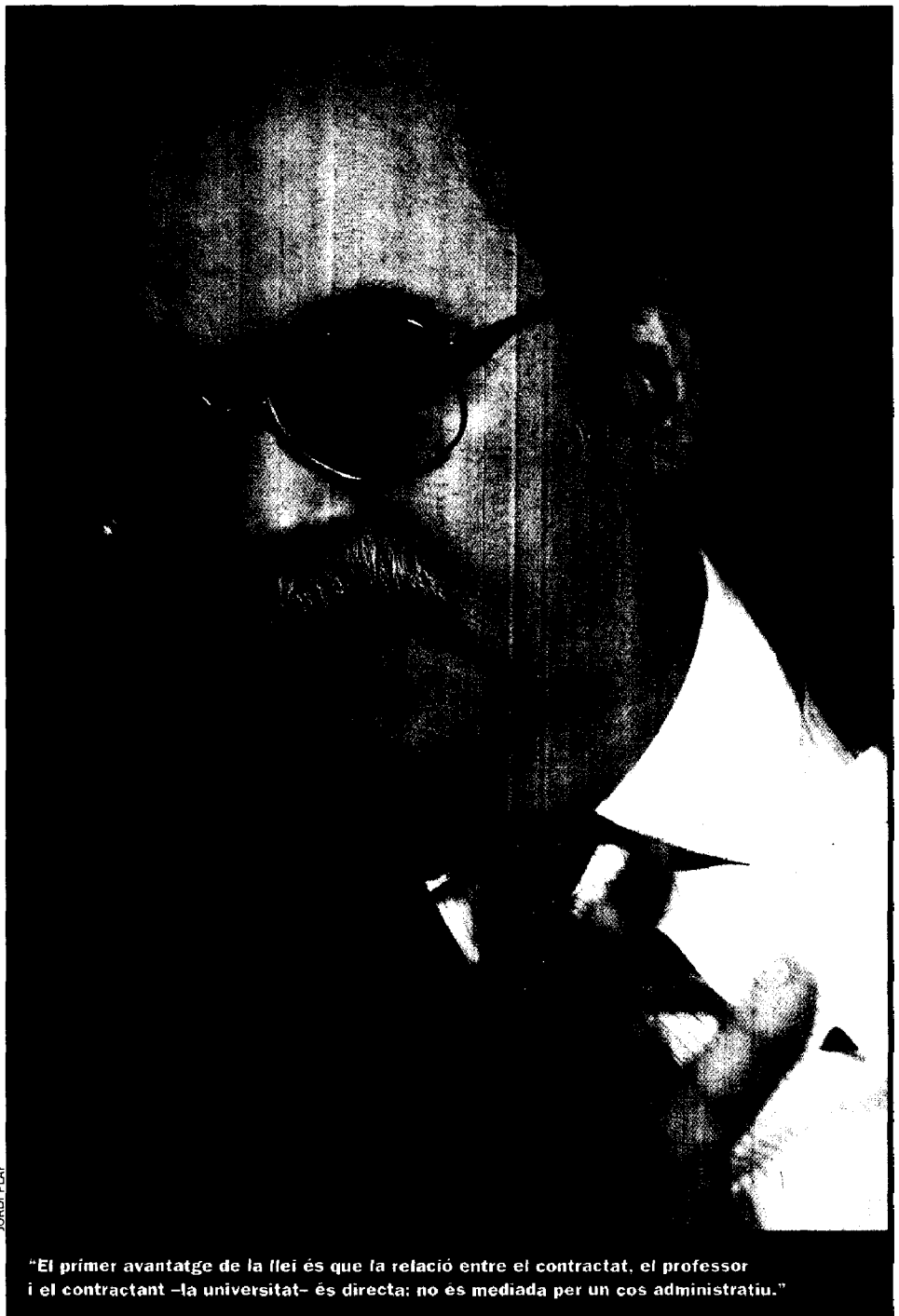
—La Plataforma per la Llengua i la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans diuen que "els apartats de la llei que pretenen regular el requisit de coneixement del català per al professorat són insuficients". Què exigeix la llei, pel que fa a coneixement lingüístic?

—Hi ha una certa obsessió amb aquest tema que fa perdre la perspectiva del tema i dels punts més importants. La llei de política lingüística estableix que els professors i els estudiants universitaris podran utilitzar, oralment i per escrit, qualsevol de les dues llengües oficials. Aquest dret, l'exerceixen els estudiants, i m'atreveixo a dir que també els professors. El centre del problema no és aquest.

—Quin és?

—Que, si no fem res, els reptes nous de la universitat catalana poden crear problemes per al català. El *laissez faire* no és una política prou efectiva, en aquest aspecte. Hem de tenir una política explícita que garanteixi dues coses alhora: primer, una presència forta i efectiva a la universitat —no que "es pugui" ensenyar en català, sinó que es faci—, i segon, això s'ha de compatibilitzar amb el fet inevitable —i desitjable— del pas de molts estudiants —i professors— de procedència diversa per les nostres universitats.

—I la llei d'universitats què fa per garantir la presència efectiva del català a les universitats?



JORDI PLAY

"El primer avantatge de la llei és que la relació entre el contractat, el professor i el contractant —la universitat— és directa: no és mediada per un cos administratiu."

—La llei diu que aquesta és una responsabilitat del Consell Interuniversitari de Catalunya. Les universitats, en el passat, s'han sentit soles, i en algun moment atacades. Ha calgut fer pinya al seu voltant perquè no hi havia un quadre legislatiu que obligués a fer pinya. Ara la llei diu que ho hem de fer plegats: el Consell Interuniversitari de Catalunya és l'organisme que uneix l'administració i les universitats. I la llei diu que s'ha de desenvolupar una metodologia perquè la mobilitat no

provoqui canvis en els usos lingüístics normals de la universitat.

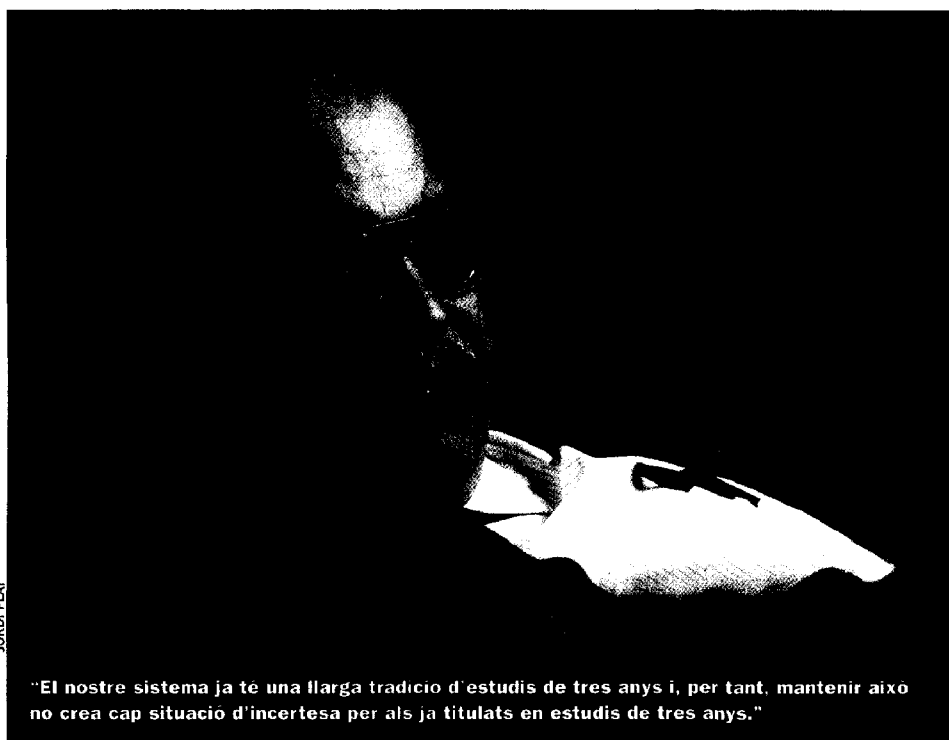
—També s'ha d'avançar en l'ús de l'anglès?

—Els àmbits naturalment més internacionalitzats són els de tercer cicle. Però l'any passat, en tot el sistema universitari català, teníem vuit cursos que es feien íntegrament en anglès.

—Quants cursos de doctorat hi ha, en total?

—Més de tres-cents.

—Era poc, doncs.



JORDI PLAY

"El nostre sistema ja té una llarga tradició d'estudis de tres anys i, per tant, mantenir això no crea cap situació d'incertesa per als ja titulats en estudis de tres anys."

—Sí. Només a la Universitat Catòlica de Leuven, a Flandes, hi ha vint o trenta programes de doctorat en anglès. Vam fer un programa amb beques per modificar això i enguany n'hem tingut disset. Per a l'any vinent en preveiem uns vint-i-cinc. Per impulsar aquests cursos de doctorat en anglès, aviat es constituirà una fundació, la International Graduate School of Catalonia, en què participaran, a més de les universitats, institucions que miren d'internacionalitzar l'àmbit català, com l'Institut Català de la Mediterrània i el Patronat Català Pro-Europa.

—La transició al sistema universitari europeu també ha de començar immediatament. L'any 2010 tot el sistema ha d'estar en funcionament. Què fa el Departament d'Universitats per afrontar aquesta transició?

—El Departament ha participat en múltiples àmbits d'estudi del tema, però la participació més gran ha estat procurar que la llei d'universitats tingui en compte aquest àmbit. La llei crea, dins del Consell Interuniversitari, una oficina sobre l'Espai Universitari Europeu, la missió de la qual és contribuir a elaborar una perspectiva catalana sobre la qüestió.

—El Ministeri ha fet públic un document marc en què insinua les línies que

"Si suprimim els títols de tres anys, no solucionem el fracàs escolar"

han de caracteritzar la convergència europea a nivell universitari. Que li sembla?

—Estem plenament d'acord amb temes com el crèdit europeu i el suplement al títol.

—El document també parla de la duració de les carreres. Cada estat europeu fixa un títol de grau mínim de tres anys (180 crèdits) o de quatre (240 crèdits), i sembla que el Govern espanyol prefereix l'opció dels quatre anys.

—En el document es llegeix entre línies que prefereixen l'opció de fer estudis de quatre anys i començar a suprimir els estudis de tres anys. Provisionalment, la nostra reacció seria de cautela, perquè nosaltres preferim els de tres anys.

—Per què?

—Per dues raons. En primer lloc, el nostre sistema ja té una llarga tradició d'estudis de tres anys i, per tant, man-

tenir això no crea cap situació d'incertesa o inseguretat pels ja titulats en estudis de tres anys.

—I per als actuals cicles de cinc o sis anys?

—Es faria un títol de tres anys que es completaria amb un altre de dos o de tres. Ara no entraré amb els noms de graduat i llicenciat, etcètera. No hipotecarem el sistema per qüestió de noms.

—I la segona raó?

—Un dels problemes del nostre sistema és el que s'anomena fracàs escolar. Això passa per moltes raons, però una és que la duració mitjana de les titulacions universitàries és massa llarga i moltes vegades trobem que molts estudiants, després de tres anys, deixen els estudis per raons diverses: perquè necessiten ingressos i comencen a treballar, per exemple. Aquests estudiants no poden acabar els estudis. Però no només això. És que tot allò que han fet, i que té un valor educatiu real, no queda reconegut. Aquestes persones no tenen res. I això no hauria de ser així. Si suprimim les titulacions de tres anys i anem a les de quatre, no veig que solucionem el problema. Tot això és provisional, perquè el document del Ministeri d'Educació és per començar el debat, però la prudència indica que l'opció més bona és la de tres anys.

—La importància de la convergència universitària europea és més important si tenim en compte l'ampliació de la UE als països de l'Est, molts dels quals tenen universitats de gran qualitat. Com a economista, a més de conseller, com ho veu?

—Des de Catalunya i des de l'estat ens hem d'adonar que la incorporació dels països de l'Est no és un fet llunyà. No es pot dir que la majoria d'aquests països tinguin un capital humà —utilitzo un terme d'economista, ja que m'ho demaneu— inferior al nostre. Tenen gent molt preparada. I seran nous mercats però també nous competidors importants. El repte de la competitivitat serà cada vegada més important. Portant l'aigua al meu molí, això vol dir que hem de parar atenció especial i esforç en universitats, recerca, innovació i desenvolupament tecnològic.

Àlex Milian